

12. Maria Brîndușa Popa. Estetica în odontoterapia restauratorie. Editura Universitară „Carol Davila”. București 2005, pag 101-106.
13. Prof. Dr. Andrei A. Iliescu și prof. Dr. Memet Gafar. Cariologie și odontoterapie restauratorie. Editura medicală. București 2006, pag 31-86.
14. Ю.М. Максимовский. Фантомный курс терапевтической стоматологий. Москва .Медицина 2005, pag 202- 217.
- 15.G.J. Mount, W.R.Hume. Restaurarea și conservarea structurii dentare. Editura Sidney 1992,pag 32-36.
- 16.Meyer D., Fath H. J. Treatment hard dental tissue by very Short CO2 Laser Pulse- Laser Medisin, vol 12, 1994, pag 58-66.
17. Morand J.M.,Jonas P.- Resin –modified glass ionomer cement restauration of posterior teeth with proximal carious lesions. Quintessence Int 1995, pag 25.

SUBIECTE PRIVITOR LA DEFINIREA TERMENILOR STOMATOLOG ȘI STOMATOLOGIE

Ala Ojovan

Catedra Stomatologie Terapeutică FPM a USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

On the definition of terms Stomatologist/Dentist and Stomatology/Dentistry

A present-day subject of discussion referring to the field of dentistry has to do with the notions of “stomatologist” and “stomatology”, these representing the name and the essence of this field of contemporary medicine. A lot of discussions have been held as to the use of these terms since the formation of stomatology/dentistry as a distinct compartment of medicine. Nowadays, under the new conditions of theory and treatment, discussions have been retaken which can not but affect us.

Rezumat

Un subiect de discuție actual referitor la domeniul stomatologic se prezintă a fi noțiunile „stomatolog” și „stomatologie”, care reprezintă însăși denumirea și esența acestui domeniu al medicinei contemporane. Privitor la utilizarea respectivilor termeni au fost duse dispute aprinse chiar pe parcursul perioadei inițiale de devenire a stomatologiei ca compartiment distinct al medicinei. Actualmente, în noi condiții de prezență a faptului teoretic și curativ, disputele definirii s-au reactualizat, fapt ce nu poate să ne lase indiferenți.

Actualitatea temei

Atât în mediile științifice de azi, cât și în cele publice, se focalizează tot mai insistent problema definirii termenilor de bază: „stomatologie” și „stomatolog”, adică însăși denumirea domeniului distinct al medicinei contemporane și respectiv cel al profesiei sau profesioniștilor în cauză. Atare dileme au fost prezente și în perioada inițială, a cristalizării stomatologiei ca atare. Dacă inițial survineau dezbateri determinate de delimitarea propriu-zisă de la alte ramuri ale medicinei și căutarea identității proprii, azi aceste discuții sunt provocate de alt fenomen al științei contemporane – cel al specializărilor înguste și segregărilor cu alte specialități. „Stomatolog” sau „dentist” ? „Stomatologie” sau „dentistică” ? – iată dileme reactualizate recent. Dar acestea nu sunt doar simple dileme, ci și fapte reale, deseori cu caracter voluntarist, subiectivist, fapt ce suscită abordări ample, implicând serioase argumente teoretice și practice, în scopul reconstituirii unui tablou veridic al realității.

Discuții

Prima fază a aplicabilității termenului „dentistică” a fost totalmente dominant în procesul delimitării stomatologiei drept ramură distinctă a medicinei. Acest răstimp a coincis cu trecerea medicinei pe baze științifice. În acea perioadă în însăși sfera medicală ca atare nu erau constituite domeniile de bază, cu atât mai mult ramificațiile mai concrete. Totuși, afecțiunile dentare ocupau un loc important printre maladiile de bază, mai ales în spațiul european și cel nord-american. Însăși primii dentiști propriu-ziși s-au format din două surse profesionale tradiționale: chirurghi generaliști (din cadrul medicinei oficiale) și bărbierii (reprezentanții păturii sociale meșteșugărești) care, pe lângă alte funcții mai efectuaau și manipulații chirurgicale minore, printre care și extracții dentare. Este și normal faptul că contingentul de specialiști preocupați cu tratamentul afecțiunilor dentare să fie numiți *dentiști*, iar domeniul de activitate al acestora – *dentistică*, ambele provenind de la latinescul „*dentis*”, adică dinte.

Odată cu evoluarea medicinei, inclusiv și celei specializate pe segmentul dentar, în mod obiectiv, inevitabil, s-a ciocnit cu problema extinderii spațiului terapeutic al afecțiunilor dentare. S-a dovedit faptul interconexiunii sănătății / patologiei dentare cu organele bucale învecinate, starea lor anatomo-fiziologică și chiar cea a întregului organism. Astfel a apărut necesitatea extinderii atât a studiului științific, cât și a actului medical asupra întregii cavități bucale și altor procese accesorii. În medicină și în domeniile sale adiacente s-au realizat noi performanțe teoretice și descoperiri spectaculoase. În cadrul acestora s-au stabilit corelații între diverse organe, sisteme ale organismului uman, au fost depistați diverși factori patogeni, microorganisme, structuri ale celulei și țesuturilor. Încep să se aplice cu succes noi medicamente, materiale medicale și tehnologii. În aceste condiții stomatologia și-a constituit o temeinică bază teoretică și practică.

Era și firesc să se treacă „de la dentistică la odontostomatologie sau numai la stomatologie, ca o disciplină medicală recunoscută. Intervențiile terapeutice se bazează pe principiile biologice care consideră organismul „un tot unitar”. Ca o consecință firească tratamentul dentar și al afecțiunilor cavității orale, nu poate fi efectuat decât de un profesionist care are cunoștințe medicale însușite într-un învățământ universitar și în plus beneficiază și de priceperea tehnică, practică specializată. (...) Includerea învățământului stomatologic în învățământul universitar medical este o realitate și o premiză pentru înțelegerea încadrării stomatologiei în rândul disciplinelor medicale. (...) Medicul stomatolog, odontoterapeutul, medicul dentist, dentistul indiferent de titulatura conjuncturală sub care activează este de formațiune medicală universitară. Specializarea sa în terapia afecțiunilor care se manifestă la nivel oro-maxilo-facial presupune însușirea cunoștințelor medicale preclinice și clinice generale ca un suport pentru noțiunile de specialitate.” [7, p.85]. Tot mai frecvent în lumea științifică medicală apar solicitări de a utiliza termenul *stomatologie*, prin care se concepe un aspect mai extins al întregului complex de afecțiuni ale cavității bucale. Veridicitatea opțiunilor specialiștilor de atunci a fost demonstrată pe parcursul întregii evoluții a stomatologiei.

Privitor la exercitarea dentisticii în țările evolute ale Europei, de exemplu în Franța, găsim edicte încă din 1311, iar din 1786 aici dentistica era considerată artă ce avea anumite privilegii și reglementări, iar la intersecția sec. XVIII și XIX în Germania, Anglia și Belgia găsim deja școli dentare. În prima jumătate a sec. al XIX-lea, în Principate apar primii dentiști cu diplomă obținută la școlile dentare din Viena, Pesta, Polonia. Pe parcursul sec. al XIX-lea și la începutul sec. al XX-lea pentru Principate (apoi România, din 1859) este caracteristică situația devenirii firești, treptate, a stomatologiei ca ramură a medicinei științifice cu orientare vest-europeană. Evoluarea ei cuprinde un interval de timp aproape de un secol: din a doua jumătate a sec. XIX până la finele perioadei interbelice (sec.XX). În România până în anul 1885 “arta dentară fiind cu totul în fașe” [6, p.11].

Pavel Macarovici, considerat primul stomatolog din țară, la 3 aprilie 1890 fondează prima societate a dentiștilor din stat “Chirurgia dentistică” cu sediul la Iași [6, p.29]. Totuși, în fruntea mișcării pentru afirmarea stomatologiei se situează D.D.Niculescu. El este și autorul primei lucrări românești de stomatologie clinică și operatorie. Prin legea

sanitară din 1910 *stomatologia este recunoscută pentru prima dată ramură a medicinei*. În anul 1923 a fost primită legea pentru exercitarea dentisticii. Înainte de 1900, în România majoritatea celor care acordau îngrijiri stomatologice era formată din dentiști fără preocupări chirurgicale. În 1909 dentistul Paul Marcovici înființează la București, cu mijloace proprii, “Școala superioară dentară liberă”.

Trecerea stomatologiei pe baze științifice pe teritoriul Basarabiei diferă accentuat de același proces ce s-a desfășurat în spațiul de peste Prut – aici procesul a decurs excesiv de lent. Majoritatea populației basarabene apela la specialiști în cazuri deosebit de complicate. De regulă, asistența stomatologică era acordată prin mijloace etnoiatrice. Despre primii dentiști din Basarabia cu drept de a exercita profesiunea, dar fără să aibă studii speciale în domeniul respectiv, avem date din 1886, iar despre primii medici dentiști cu studii speciale odontologice - date din 1903. Din darea de seamă a medicilor spitalului gubernial de zemstvă pe anul 1893 aflăm că aici se practica operații de înlăturare a tumorilor buzelor cu termocauterul [Vezi: 16, p.228-229]. Terminologia medicală privitor la afecțiunile stomatologice se utiliza, în majoritatea cazurilor, în limba latină. De exemplu: “caries”, “caries dentum”, “stomatitis”, “stomatitis catarrhalis”, “stomatitis herpetica”, “herpes”, “periostitis”, “scorbut”, “ulcera scorbutica”, “glossitis superfic”. Extracțiile dentare se considerau drept intervenții chirurgicale mici ce constituiau circa 80% dintre toate intervențiile chirurgicale [Vezi: 12, p.31; 14, p.155]. În baza unor date, fără dovezi concludente, către anul 1889 exista în Basarabia exista secția (basarabeană) a Uniunii odontologilor din Rusia [Vezi: 15, p.18].

În anul 1911 în orașe mari activau 72,1% din numărul total de dentiști și doar 27,9% în târgurile județene. Asistența odontologică acordată populației basarabene era la un nivel extrem de jos. În total, în 1902 s-au adresat după ajutor în cabinetele odontologice de stat 10000 locuitori; în 1890 la 10000 locuitori reveneau 0,06 dentiști, în 1911 - 0,3, în 1913 - 0,4 [Vezi: 17, p.61]. În anul 1914 a fost înființată *Societatea odontologică din Basarabia*, președinte al căreia a fost ales E.I.Horodișteanu. Între anii 1918-1944 în Basarabia, încadrată în statul român, debutează o nouă perioadă pentru evoluarea stomatologiei. În Basarabia anilor '20 în medicină, inclusiv în stomatologie, se sintetizează două realități: 1) cea autohtonă ce reprezintă starea de lucruri din Imperiul Rus și 2) cea românească. Dacă în rezultat majoritatea formelor de asistență medicală se afirma ca cele de tip românesc, în stomatologie procesul devine mai lent, contradictoriu.

Acesta a fost anturajul preliminar când, în primele decenii ale sec. XX, stomatologia autohtonă își finalizează trecerea pe baze științifice, afirmându-se ei ca domeniu distinct a medicinei. Dispute în lumea științifică autohtonă privitor la aceste subiecte se întâlnesc începând cu finele sec. al XIX-lea, apoi persistând pe parcursul primelor trei decenii ale sec. XX.

La sigur, problema magistrală în perioada respectivă rămâne a fi afirmarea *stomatologiei ca ramură aparte a medicinei, trecerii ei pe baze științifice*. În această privință s-a dus o luptă insistentă, printre altele, de convingere a forurilor abilitate de necesitatea recunoașterii stomatologiei, distingerei ei de meșteșugul dentistic, atestării selective a specialiștilor ce activau și pregătirii cadrelor speciale în facultățile de medicină.

În anul 1919 se deschide Clinica stomatologică la Facultatea de medicină din Cluj, *prima formă de învățământ universitar stomatologic*. După primirea legilor din 1923 și 1924 s-a amplificat activitatea *organizării la nivel național a învățământului stomatologic*. În cadrul Facultății de medicină din București din anul 1926 funcționează conferința de patologie buco-dentară. Din 1929, tot în cadrul Facultății de medicină, s-a înființat învățământul stomatologic cu durata de 1 an. În timp ce studenții de la medicină studiau stomatologia, pentru a deveni stomatologi, medicii cu diplomă universitară, urmau cursurile și lucrările clinice la “Institutul universitar de specializare în stomatologie” înființat în 1929 pe baza spitalului “Colțea” [Vezi: 2, p.288-289]. Un curs benevol de stomatologie a fost inaugurat în anul 1903 de D.D.Niculescu [Vezi: 2, p.288]. Pentru afirmarea stomatologiei ca ramură distinctă a medicinei, introducerea învățământului calificat stomatologic, prosperarea științei domeniului respectiv și-au adus aportul neobosiții militanți și specialiști în stomatologie: P.Macarovici, D.D.Niculescu, C.Dimitrescu, D.Theodorescu (considerat creatorul școlii moderne de stomatologie), D.Nedelcu,

M.Sebastian, Ev.Staicovici, Gh..Bilașcu, L.Friedman, Gh.Bîrlea, Gh.Proca, I.Aleman ș.a. Conform regulamentului din 1934 cursurile învățământului de specializare în stomatologie cu durata de un an erau de două tipuri: fundamentale și complimentare. În anul 1941 se înființează “Institutul clinico-stomatologic” din București în baza spitalului “Colentina” care va funcționa până la deschiderea în anul 1949 a Facultății de stomatologie [Vezi: 2, p.289].

Un subiect important pentru medicina națională a fost problema *definirii stomatologiei ca ramură distinctă a medicinei* și a principalelor ei *noțiuni și categorii*. Cel mai înveterat militant pentru cauza afirmării stomatologiei în primele trei decenii ale secolului trecut a fost D.D. Niculescu. Într-o serie de lucrări, referitor la termenul “stomatologie”, menționează că a fost introdus în știință de către medicul francez *Andrieu* în anul 1866, iar *Magitot*, pe care-l consideră părintele stomatologiei franceze, toată viața s-a considerat stomatolog. Cu toate că în țările civilizate acest termen a intrat în uz, în mod oficial a fost introdus în 1900 cu ocazia congresului internațional de medicină de la Paris, unde exista secția de stomatologie. La congresul din Lisabona din 1906 s-a decis ca termenii stomatologie/stomatolog să înlocuiască denumirile arhaice de dentistică, dentist, artă dentară, odontologie ș.a. *Stoma* înseamnă gură iar *logos* cuvânt sau știință, adică știința despre maladiile gurii [Vezi: 8, p.137].

Stomatologia este acea ramură a chirurgiei care se ocupă cu studiul și tratamentul tuturor bolilor de gură și de dinți și a organelor anexe cu care sunt în contact, iar cel care practică exclusiv această specialitate se numește *stomatolog* [Vezi: 8, p.137; 9, p.3]. D.D.Niculescu opta pentru ca toți studenții să studieze stomatologia de rând cu celelalte ramuri ale medicinei, iar profesia de stomatolog să fie exercitată de absolvenții facultăților de medicină. El menționa, că *Magitot* a cristalizat acest adevăr prin următorul aforism: ”Orice dentist trebuie să fie doctor în medicină și orice medic trebuie să fie și puțin dentist” [8, p.138].

Către anul 1924 C.Dimitrescu, conferențiar la Facultatea de medicină din București, a expus *principalele postulate teoretico-medicale a stomatologiei*, delimitând existența a două concepții pe bază, opuse, în stomatologia franceză care se considera “leagănul” stomatologiei mondiale: a) concepția odontologică autonomă, conform căreia dintele reprezintă un organ autonom, independent de celelalte organe, având propria s-a evoluție, patologie și terapeutică, specialiștii cu o vastă pregătire considerându-se inutili; b) concepția stomatologică integristă, care susține ideea conexiunilor anatomice, fiziologice, patologice, terapeutice cu întreg organismul [Vezi: 1, p.1]. C.Dimitrescu remarcă două niveluri de raporturi în această privință: 1) între sistemul dentar și cavitatea bucală; 2) între sistemul oro-maxilo-facial și întregul organism. În favoarea stomatologiei se aduc argumente din embriologie, fiziologia normală, anatomia normală, anatomia și fiziologia comparată. Se evidențiază diverse raporturi deja studiate: între masivul maxilo-dento-facial și funcția respiratorie și digestivă; între sinusul maxilar și celelalte sinusuri ale feței; între sistemul bucal și canalul lacrimo-nazal; de asemenea raporturi cu fosele nazale, sistemul auditiv, cu aparatul ganglionar cervico-facial cât și conexiuni vasculare auriculo-dentare și conexiuni nervoase auriculo-dentare. În cadrul integrității organismului uman ce conturează două tipuri de corelații: a) repercusiunile perturbațiilor generale ale organismului asupra sistemului buco-dentar; b) repercusiunile perturbațiilor primare ale sistemului buco-dentar asupra organismului în întregime. Se remarcă, de asemenea, influența etiologică a afecțiunilor buco-dentare asupra normalității sistemului oftalmologic, nazal, auditiv, gâtului etc, prin tulburări reflexive, digestive, diverse septicemii [Vezi: 1, p.2-5].

Stomatologia, spre deosebire de celelalte specialități mai vechi, oferă o mare diversitate de investigații și abordează o mulțime de probleme. Ea conexează cu patologia generală, biologia, atacă chestiuni dificile ale anatomiei comparate, eredității, antropologiei, paleontologiei, fizicii mecanice, chimiei, histologiei, microbiologiei [Vezi: 1, p.28].

Acestea au fost pornirile teoretico-medicale inițiale generale ale afirmării stomatologiei pe baze științifice. În a doua jumătate a anilor 20 ai sec. XX s-au precizat și amplificat cercetările ce dovedesc interconexiunea între afecțiunile buco-dentare și starea generală a organismului. Astfel de cercetări au constituit prerogativa specialiștilor europeni, pe când americanii am mers avansat spre aplicațiile practice, adică spre evoluarea stomatologiei clinice.

Privitor la aspectul legăturilor directe buco-dentare și alte organe ale organismului uman au început să apară în presa locală de specialitate publicații în mare măsură inspirate din alte investigații [Vezi: 18, p.6-12]. O serie de articole au fost inspirate numai teoretic din alte investigații, dar conțin date noi din experiențe practice proprii. Astfel stau lucrurile și în cazul unei originale publicații consacrate tratamentului piorei alveolare prin metoda autovaccinării [Vezi: 11, p.5-6]. Se expun unele episoade interesante privitor la ortodonție [Vezi: 13, p.12].

În publicațiile de atunci se aduceau argumente serioase în privința conexiunii cavitate bucală-organism. Se menționa că poporul suferă mult de boli interne provocate de boli dentare neglijate, constatându-se chiar cazuri mortale [Vezi: 6, p.22]. Încep să apară investigații în care se demonstrează influența medicinei Occidentale asupra celei românești [Vezi: 3, p.1-7]. G. Petrescu, cunoscut autor al unor tratate de istorie și teorie a stomatologiei în studiul "Originile doctrinelor medicale" se referă la probleme de teorie medicală, de altfel extrem de actuale (atunci și în prezent) pentru stomatologie. Tot aici arată legătura medicinei cu teologia, filosofia și știința [Vezi: 10, p.1-12]. Un moment important în acest context îl reprezintă reconstituirea istorică a procesului evoluării medicinei. Se studiază medicina și igiena populară în Dacia preromană de către V.Bologa și A.Lenghel, unde anumite episoade au atribuție stomatologică [Vezi: 5, p.2-24]. Se fac referiri la știrile străine asupra începuturilor vieții științifice și medicale românești în Moldova, se descriu anumite rețete cu referire la afecțiunile dentare [Vezi: 4, p.2-7].

Atât în condiții de sănătate, cât și în cele de boală există o interdependență între aparatele și sistemele organismului. Structurile cavității orale în majoritatea cazurilor reprezintă o oglindă a proceselor patologice ce au loc în organism. Totodată și afecțiunile orale influențează starea de sănătate a întregului organism. Semiologic cavitatea orală aparține deopotrivă stomatologilor, ORL-știlor, specialiștilor din medicina internă etc. [Vezi: 7, p.86]. Respectiva stare de lucruri este cu atât mai evidentă în prezent, dacă analizăm registrul afecțiunilor stomatologice la moment – mai mult de jumătate dintre acestea nu se referă direct la dinte ci la alte afecțiuni bucale. Utilizarea termenilor *stomatolog* și *stomatologie* s-a efectuat preponderent în spațiul european dat fiind faptul că s-au atins în acest domeniu performanțe considerabile. Utilizarea termenilor *dentist* și *dentistică* prin care se subînțelegea stomatologia este specifică spațiului anglofon.

În cea de a doua jumătate a sec. XX problema apartenenței stomatologiei la disciplinele medicale și a medicului stomatolog la corpul medical părea o chestiune deja lămurită. Însă, în mod surprinzător, către debutul sec. XXI, aceasta reapare. Astfel, în completările și îmbunătățirile din 1995 ale Statutului și Regulamentului Asociației Medicale Mondiale (A.M.M.) se stipulează că medicii stomatologi sau dentiștii nu sunt medici. Totodată în multe țări există Asociații Naționale ale Medicilor stomatologi și acestea nu sunt primite în A.M.M. Există o pornire parțial tendențioasă, parțial neconștientizată de a substitui oficial actele, activitatea, nomenclatorul profesional ale stomatologului propriu-zis cu denumirea de dentist. Chiar și nomenclatorul profesiilor utilizat de sociologi și organisme internaționale profesiunile de medic și de dentist sunt delimitate. Aceste condiții, dar mai ales cele, ce reprezintă regiunea noastră, au atras atenția specialiștilor din respectivul domeniu: „În societățile „în tranziție” problemele sunt și mai delicate: transformările organizatorice și de interpretare a regulilor sunt o realitate care de multe ori duce la crearea unor confuzii. Dorința de adaptare la realitățile din zonele cu tradiție, din țările dezvoltate, generează necesitatea impunerii unor modificări într-un timp relativ scurt nepermițându-se adaptarea structurilor la noile cerințe. Și când vorbim de structuri ne referim și la unitățile de învățământ și la unitățile sanitare. Mai mult decât acestea în modificări sunt antrenați și practicanții profesiei, medicii stomatologi, care au o anumită mentalitate și o anumită experiență și acestea nu pot suferi transformări radicale de la o zi la alta. Este dificil ca un practician în acest domeniu să fie pus în situația de fi astăzi medic, altădată doctor-medic, uneori dentist sau alteori medic stomatolog, medic dentist etc. Identitatea nu este numai o problemă birocratică, o problemă de conjunctură. Identitatea unui profesionist este rezultatul unui proces de instruire generală, de formare specifică, de experiența acumulată și de percepție generală și individuală. Apartenența la o profesie, statutul acesteia nu pot fi schimbate în funcție de criterii politice sau de interese de moment.” [7, p.89-90].

În prezent, odată cu dezvoltarea unei grandioase industrii de producție a materialelor stomatologice restaurative și existenței unei intense competitivități pe piață a firmelor producătoare, în mod obiectiv a revenit interesul asupra dinților. Totodată, practic s-a șters frontiera dintre stomatologia ca atare și cea estetică. Au loc, în această privință, fenomene asemănătoare cu cele din lumea modei. În stomatologia contemporană se intersectează strictul necesar cu cel al esteticului la modă. Este evident că pe prim plan apare dintele – în buclele de reclamă a firmelor producătoare de materiale stomatologice, pe ambalajul pastelor de dinți, pe cele ale gumei de mestecat, pe cărțile de vizită a specialiștilor, medicilor, pe firmele cabinetelor sau clinicilor stomatologice, pe copertele revistelor de modă etc. Au apărut chiar și termeni stomatolog–dentist.

Concluzii

Analiza unor tendințe din mediul medical contemporan ne permite să afirmăm evidențierea următoarelor orientări:

1. Utilizarea termenului *dentist* și prezența specialității *dentistica* reieșind din faptul că e necesară o concentrație investigațională academică și clinică doar asupra dintelui. Acest fapt reiese nu numai din necesitățile specializării științei medicale contemporane ei, ci și din influența tot mai accentuată a modei cosmetice și medicinei estetice. Se propun chiar cazuri ca să fie o specializare în stomatologie cu o preocupare doar de restaurare și modelare artistică (microsculptură). În acest caz observăm fără efort o tendință de întoarcere la specialitatea de dentist destul de răspândită în fosta URSS și alte state în anii '60 - '70 ai sec. XX, specialitate obținută doar prin studii medii speciale (și ulterior dispărută). În cazul acestei tendințe pe primul plan se evidențiază nu atât abilitățile terapeutice, cât cele artistice.

2. Utilizarea termenului *stomatologie* în sensul căpătat de știința medicală stomatologică în sec. al XX-lea, când în investigațiile și actul terapeutic se includ toate organele cavității bucale în interacțiune cu procesele fiziologice a întregului sistem somatic. În acest caz se observă tendința de universalizare a specialității medicale *stomatologie*.

3. Tot mai insistent unii cercetători optează pentru o „ruptură” necesară în cadrul stomatologiei reieșind din imperativele civilizației contemporane. Astfel ei propun fragmentarea profesiei medicale „stomatologia” în câteva specializări și, respectiv, profesări distincte: dentist (microsculptor, estetician) selectate din cadrul persoanelor cu abilități artistice; stomatologi cu o pregătire universală ce pot stabili o diagnoză reieșind dintr-o situație complexă.

Procesul devenirii stomatologiei universale și celei autohtone pe baze științifice apare și începe să se manifeste în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, finalizându-se în perioada interbelică. Numeroase evenimente marcante ce se succed în viața medicală s-au realizat în circumstanțe social-istorice agitate și contradictorii, resimțându-se accentuat impactul social, fapt ce nu putea să nu aibă repercusiuni asupra științei și asistenței stomatologice ca una dintre cele mai importante ramuri ale medicinei. Stomatologia, în pofida numeroaselor obstacole, s-a afirmat cu certitudine atât în cadrul mondial, cât și în spațiul nostru național. Totodată aceasta s-a format ca domeniu distinct al medicinei, se definește terminologia specifică, se stabilesc principalele ramuri ale stomatologiei, se organizează învățământul superior stomatologic. Un fapt extrem de important rezidă în elaborarea conceptelor teoretico-medicale de bază ale stomatologiei de atunci. Majoritatea argumentelor prezente în istoria medicinei ultimilor două secole denotă prioritatea utilizării termenilor de „stomatolog” și „stomatologie”.

Bibliografie

1. **Anuarul dentistic al României.** 1930 / Întocmit și redactat de A. Dumitraș. – Buc.: Tip. Bucovina, 1930. – XX + 436 p.
2. **Bercuș C.I.** *Pagini din trecutul medicinei românești.* – Buc.: Ed. Medicală, 1981. – 340 p.
3. **Bologa V.L.** *Les Influences occidentales dans la formation de la Médecine Scientifique Roumaine* // Extrait du “Revue médicale roumaine”, 1932, N 2, Mars – Avril, P. 1-7.

4. **Bologa V.L.** *Știri străine asupra înciputurilor vieții științifice și medicale românești în Moldova.* – Iași : Viața Românească, 1927. – 7 p.
5. **Bologa V.L., Lenghel A.** *Fragmente pentru reconstituirea medicinei și igienii populare în Dacia preromană.* – Cluj : Tip. Foi "Lumea și Țara", 1930. – 24 p.
6. **Macarovici G.P.** *Istoria dentară a României: epoca de renaștere a dentisticeii noastre. 1859-1910.* – Călărași: Tip. "Socec", 1924. – 168 p.
7. **Mureșanu Liviu.** *Aspecte sociale ale practicii odontologice.* – Cluj–Napoca: Ed. Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2004. – 175 p.
8. **Niculescu D.D.** *Ce este stomatologia?* // Presa Dentară. –1923. – Nr.11-12. - P. 137-138.
9. **Niculescu D.D.** *După 50 ani de luptă încă nu avem în țară învățământ stomatologic. Cauzele pentru cari nu 'l avem, monstruoziitatea plănuită pentru organizarea lui:* Memoriu. – F/I [Buc.]: F/e, f/a [1925]. – 20 p.
10. **Petrescu G.Z.** *Originile doctrinelor medicale* // Convorbiri Literare. – 1924. – Mai. – P. 1-12.
11. **Зайдман I.** *Пиоррея альвеолярис* // Одонтологический Вестник. – 1921. - № 5-6. – С. 5 – 6.
12. **Кукин Н.Н., Гехтман М.Я., Лопушанский В.К.** *Очерк развития здравоохранения в Молдавии.* – Кишинев: Гос. Изд. Молд., 1956. – 78 с.
13. **Лебедев А.** *Несколько слов из области ортодонтии* // Одонтологический Вестник. – 1921. - № 5–6. – С.12.
14. *Материалы для истории земской медицины в Бессарабской Губернии.* Вып. I. История Губ. Земск. Медицины А.В. Корчак-Чепурковского, Губ. Зем. сан. врача. – Кишинев, 1893. – 158 с.
15. *Одонтологический Вестник* [Кишинев]. – 1921. – № 5-6. – С.18.
16. *Отчеты врачей Кишиневской губернской земской больницы.* - Б/м., б/г. – 403 с.
17. **Тельчаров Д.И.** *К истории развития зубо врачевания в Молдавии* // Здравоохранение (Кишинев). – 1966. - № 3. – С. 61-62.
18. **Фуксман С.П.** *О связи существующей между заболеванием зубов и других частей организма* // Одонтологический Вестник. - № 5-6. – С. 6-12.

SĂNĂTATEA ORALĂ LA ADULȚI ȘI MĂSURILE DE PREVENIRE A MALADIILOR STOMATOLOGICE

Elena Tintiuc

IMSP AMT Botanica, mun. Chișinău

Summary

Oral health at the adults and methods of prevention of stomatological diseases

Ensuring the necessary dental services for the population is a priority direction of the public health. Thereby, the organization and realization of preventive and treatment measures of dental diseases is an important part of dental service. Thus, the state guaranteed dental assistance includes a wide range of professional medical services meant to meet the satisfaction of the patients in offering qualitative services at the period of implementation of the principles of the Compulsory Medical Insurance.

Rezumat

Acordarea asistenței medicale stomatologice populației este o direcție prioritară a sănătății publice. În acest context un rol important serviciului stomatologic îi revine organizarea